

TOPONÍMIA DELS POBLES VALENCIANS

AGULLENT

LA VALL D'ALBAIDA

ACADÈ
MIAVA
LENCI
ANADE
LALLE
NGUA

**AJUNTAMENT
D'AGULLENT**

INSTITUT CARTOGRÀFIC VALENCIÀ

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA

SECCIÓ D'ONOMÀSTICA

COORDINACIÓ I GESTIÓ
Unitat de Recursos Lingüísticotècnics

RECURS

Emili Casanova
Vicent Calabuig
Jesús Solves

TEXT

Emili Casanova
Ramon Haro

GRAFISME

Esperança Martínez Molina

© Acadèmia Valenciana de la Llengua

Col·lecció: Onomàstica
Sèrie: Toponímia dels Pobles Valencians
Agullent, 180

Editat per: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
Av. de la Constitució, 284
46019 València
Tel.: 96 387 40 23
Adreça electrònica: avl@gva.es

Amb la col·laboració de l'Ajuntament d'Agullent

ISBN: 978-84-482-5891-7

Depòsit legal: V-105-2014

Impressió: gràfiques **vimar**

Plaza de Rega, 11 • 14.00.100.03.01 • Pícnova • Màlaga

www.avl.gva.es

AGULLENT

Agullent està situat en el sector meridional de la Vall d'Albaida, al peu de la serra del mateix nom. Fita pel sud amb les terres de l'Alcoià (Agres i Alfara); pel nord, amb el riu Clariano i Aiello de Malferit; per l'est, amb Albaida i Benissoda, i per l'oest, amb Ontinyent. La seua extensió territorial és de 16,53 km², amb una mitjana de 410 metres d'altitud: 690 metres en la zona més alta de la serra (la Filosa i la Mollonera) i 270 metres en la fita amb Aiello de Malferit, és a dir, uns 420 metres de diferència. La major part del territori, ple de foies i llomes, està format per tobogans amb suaus oscil·lacions. La xarxa hidrogràfica, formada per molts barrancs i fonts procedents de la serra d'Agullent, rica en aqüífers, va a parar al riu d'Albaida.

Hui Agullent s'ha convertit en una cruïlla de carreteres de primera categoria: autovia d'Alcoi i carretera d'Almansa-Gandia, que han substituït els antics camins. El nucli urbà, de carrers costeruts, està situat al sud del terme, al costat de les aigües de la font Jordana i de l'ermita actual de Sant Vicent, al peu de la serra, que li proporciona un clima mediterrani d'interior, amb temperatures suaus i precipitacions poc abundants.

El poble, d'origen romà, creat a partir d'un *FUNDUS ACULIANUS*, que en boca aràbiga es convertia en *Agullén/Gullén* i en boca cristiana en *Agullén/Agullent*, nasqué en la història amb la conquesta de Jaume I cap a 1248 i estigué vinculat a Ontinyent com a alqueria, lloc o carrer, fins al 1585, any en què se'n segregà. La primera documentació del poble és una donació de 1260 a Pere Díez; la segona és de 1322, en la qual s'interessen per la seua vàlua, i ja de 1343 coneixem set famílies que l'habiten. L'església parroquial de Sant Bertomeu data del segle XV; el molí fariner i el reg de la font Jordana són del mateix segle; el convent dels dominicans de Sant Jacint, del 1595, i l'ermita actual de Sant Vicent, del 1748. La seua població va passar dels 411 habitants del segle XV als 1.200 de les primeries del segle XVI. Després va minvar a 780 habitants, tal com queda reflectit en el cens del 1626; en el segle XX va augmentar progressivament dels 1.129 habitants als 2.465 actuals.

És un poble totalment industrial, amb producció de mantes, de punt, de confecció i cera, on l'agricultura —generalment de secà (1.100 ha de 1.331) i l'única font de riquesa fins a l'any 1950— es treballa a temps parcial i com a segona ocupació. La serra, amb 329 ha, és el lloc d'expansió de caçadors, pebrassers i excursionistes a peu o en bicicleta. Darrerament, en les cases o masos tradicionals (la Marquesa, l'Almoïna) s'han afegit les urbanitzacions particulars —casetes d'agullentins i ontinyentins— que omplien el terme i esborren paratges i noms del passat.

ELEMENTS FÍSICS I VIES DE COMUNICACIÓ

Orografia

Altet d'Osca

Altet de l'Aire

Cau de l'Albelatge

Cova del Pilar

Foia dels Capellans

Foieta dels Carros

la Canyonada

la Filosa

la Mollonera

la Serratella

la Simeta

Lloma Acorralada

Lloma de Crist Rei

Lloma del Petit

Lloma Redona

Penya Llisa

Penyes Roges

Pinar de Climent

Pinar de Diego

Pla dels Carrils

Serra d'Agullent

Hidrografia natural

Barranc de la Font Jordana

Barranc de la Fontanella

Barranc de la Maciana

Barranc de la Penya Llisa

Barranc de la Petaca

Barranc de la Serreta

Barranc del Benetzar

Barranc del Marqués

Barranc del Parais

Barranc del Sapo

Barranc del Tio Petit

Barranc dels Carnissers

Barranc dels Clots

Barranc dels Penyascals

Barranc Pregó

Clot dels Cullerots

Font d'en Guillem

Font de la Maciana

Font del Palomar

Font Jordana

Hidrografia artificial

Basseta Sang

la Nevera

Séquia del Llombo

Vies de comunicació

Autovia d'Alcoi

Camí d'Albaida

Camí d'Alcoi

Camí d'Enmig

Camí de Benissoda

Camí de Bocairent

Camí de la Cova de Pedra

Camí de la Fonteta del Patge

Camí de Sandon
Camí del Benetzar
Camí del Cuco
Camí dels Enginyers
Camí Real d'Ontinyent a
Gandia
Camí Sorts

Camí Vell d'Ontinyent
Camí Vell d'Ontinyent a Albaida
Carretera d'Ontinyent
Ferrocarril Alcoi-Xàtiva
l'Assagador
Pont dels Àlbers

Paratges

el Recés de la Xenna
els Cubets
els Descansadors
els Quatre Camins
l'Esgoladoret
l'Ombria

la Sagnia
la Solana
la Sopalma
les Picadores
Porrones
Rogle de les Agüeles

PRESENCIA HUMANA

Poblament

Agullent
Casa Cabiscol
Casa de Cerdeny
Casa de l'Alt d'Ordunya
Casa de la Marquesa
Casa del Castellà
Casa dels Capellans
Casa dels Quinze Bollos
Casa la Cerdaneta

Casa Montoro
Caseta Jeroni
Caseta Molina
Caseta Vicari
el Barri
el Galtero (o Corral Nou)
el Pepelillo
la Conillera
la Punteta

Partides

Bancal de la Corona
Benarraes
el Benetzar
el Benifet
el Braçal de la Figuera
el Braçal de la Murtera

el Catalí
el Cercado
el Cerro
el Corral de Naripa
el Corral del Galtero
el Corralet

el Domei
el Felcío
el Fondo
el Forcall
el Paraís
el Parral
el Pla de Matravell
el Plançonar
el Polaco
el Pont dels Àlbers
el Racó
el Racó de la Volta
el Torrafer
el Tossal de la Cova de Pedra
el Tossal de Marc
els Barrancons
els Novals
els Oms
els Planets
els Planterets
els Secans
l'Abadia
l'Agrillent
l'Aiguar
l'Algar
l'Almoina d'Eixea
l'Altet d'Ordunya
l'Altet d'Osca
l'Atzúbia
l'Escaig

l'Escorredor
la Canadella
la Canaleta
la Capitana
la Carabina
la Costera
la Creueta
la Foia
la Foia de Sanç
la Gronsá
la Jovadeta
la Llobera
la Lloma de Crist Rei
la Magranera
la Marquesa
la Marrada
la Merina
la Motxa
la Plana
la Rodriga
la Serratella
la Solana
la Sort Erma
la Tabolla
les Eres
les Costes
les Dotze Oliveres
les Parretes
les Rotes

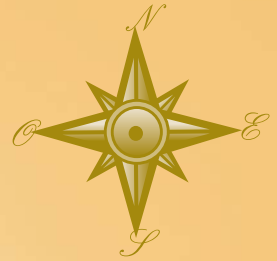
Altres llocs d'interés

Camp de Futbol Joan Vidal
Casa Penadés
Cementeri
el Convent
el Llatzeret
Ermita de Sant Vicent

Escoles
Fornet de la Neu
Llavador de Dalt
Poliesportiu
Polígon Industrial Els Planets

Elements físics i vies de comunicació

TERME D'AIELO
DE MALFERIT

TERME D'ALBAIDA

TERME D'ONTINYENT

TERME DE BENISSODA

Agullent

TERME D'AGRES

TERME D'ALFAFARA

0 120 240 480 720 960 1.200 Metres

Presència humana

TERME D'AIELO
DE MALFERIT

TERME D'ALBAIDA

TERME D'ONTINYENT

TERME DE BENISSODA

TERME D'AGRES

TERME D'ALFAFARA

